

UT FRA AFRIKA

Peter Beards unike fotocollager fra et Afrika i all sin prakt, handler egentlig om menneskets død. Selv har eventyreren skvist hver dråpe ut av sine 75 år på jorden.

FOTO PETER BEARD TEKST LINE TILLER

DET KAN HA vært de hyppige sommerferiebesøkene til den afrikanske fløyen i Naturhistorisk Museum på Manhattan som ga grobunn for fotograf Peter Beards lengsel etter natur i «klostrofobiske New York». Det kan ha vært den skrekkslagne, men magnetiske opplevelsen jernbanearvingen hadde som niåring, da han fikk se en overkjørt, død manns blod på Lexington Avenue, som senere førte til bruken av dryppende, koagulert rødt i mange av hans kunstcollager.

Og det kan ha vært hans mor, som fra en dekorert leilighet i niende etasje på 80. gate på Upper East Side, skrek og veivet om at ungen for Guds skyld ikke måtte se – og gjorde at Beard så og så. Og aldri sluttet.

– Ja, jeg er en drømmer, ja, virkelighetsflukt er ett av mine favorittkonsepter, sier Peter Beard i et epost-intervju med D2.

Beards familieformue gjorde ham bortskjemt, noe han mener utviklet ham til en slags robot uten vilje. Han ville bort. Finne noen røtter. Noe eget. Beard sier i dag at han har «møtt alle, opplevd alt». Og selv om han kaller mennesket en «gjerrig, uutviklet, selvopp-tatt rase», virker han euforisk over å være i live. Å se liv. Leve.

– For å være ærlig, jeg er meget egoistisk oppslukt av alt som er rundt meg.

PETER HILL BEARD

AMERIKANSK fotograf født i 1938, New York.

KJENT for sine blodtrukne og notatrike billedcollager av dyreliv og vakre kvinner.

BEARD var fascinert av fotografet allerede som 12-åring. Skrev også tidlig dagbøker.

KOMMER fra en rik og mektig familie. Beards oldefar var James J. Hill, mangemilliardæren som grunnla Great Northern Railway.

BEGYNT sin studietid som medisinstudent på Yale University, men sluttet halvveis, og valgte heller kunsthistorie.

BEARD ble nabo med den

danske forfatteren Karen Blixen da han kjøpte en ranch i Kenya på 1960-tallet. Der jobbet han blant annet med å dokumentere hvorfor 35.000 elefanter i Tsavo National Park døde.

HAR HATT internasjonale utstillinger og publisert en mengde fotobøker.

HAR samarbeidet med blant andre The Rolling Stones, Andy Warhol, Truman Capote, Francis Bacon og Jacqueline Onassis.

AKTUELL med en nyutgivelse av fotoboken «Peter Beard».

NETT peterbeard.com

DAGBOKCOLLAGER. Helt ytterst på Long Island utenfor New York, på den mest værfulste klippekanten i Montauk, har den 75 år gamle ukonvensjonelle fotografen, kontroversskaperen, kunstneren, play-

boyen og eventyreren hatt residens siden 1972. Hans fotocollager, iblandet kritiske og humoristiske dagboktanker, auksjoneres bort stadig vekk for hundretusenvis av kroner. En gang skal han ha betalt en barregning på 20.000 dollar med et fotografi.

Men mest kjent er han for sine dagboksaktige collager, med halvt tilfeldige setninger og tanker i sirlig, svart blekk, og fotografier av vakkert oppspiste sebraer, foreldreløse gepardbabyer, struttende, pur unge svarte kvinner i vannkanten eller kjente ansikter som president Nixon og Marilyn Monroe er limt eller tapet inn på sidene sammen med blant annet garderobebilletter, tyggegummipapir, hjerteratte fra kortbunken, snodige avisutklipp, fliker fra gamle brev og tegneserier. Og, selvfølgelig, ekte blod.

Bildene hans har frem til nå vært tilgjengelig i et begrenset bokopplag, stivt både i perm og pris. Den 770 sider store fotoboken «Peter Beard» ble solgt til samlere for nesten 12.000 kroner, men i oktober ble den utgitt i et større opplag.

EN ADAM I PARADIS. Spol tilbake til starten, i 1955, da den unge Yale-studenten, med et ansikt som ville fått Tarzan til å krympe seg, dro med et skip over Atlanterhavshorisonten før han ankret opp i Øst-Afrika.

ALLE FOTO: PETER BEARD/ART+COMMERCE

TSAVO NASJONALPARK, KENYA, 1968. Døde elefanter og blod er to sentrale arbeidsverktøy for fotografen, kontroversskaperen, playboyen og kunstneren Peter Beard. Helt siden han tok båten fra hjembyen New York og ankom Afrika på 1950-tallet har han vært oppslukt av afrikansk liv og levnad.

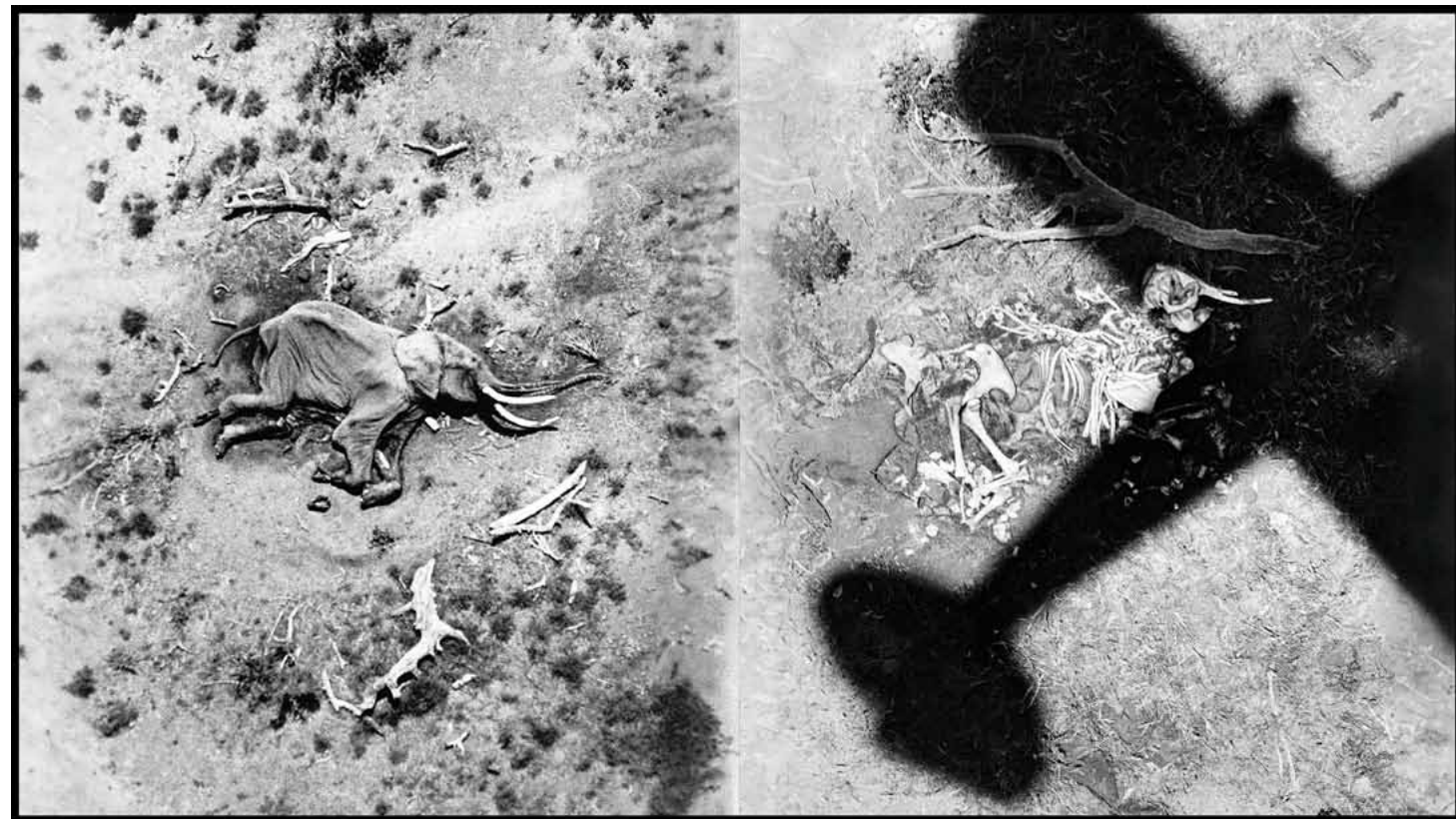

TSAVO NASJONALPARK, KENYA, 1972. Peter Beard ble utvist fra Tsavo National Park på begynnelsen av 1960-tallet fordi han ville dokumentere elefantenes massedød og mangel på mat. Da leide Beard private piloter og fløy etter elefantflokkene. Elefantbildene er fra boken «The End of the Game».

MONTAUK, USA, 1972. På 1970-tallet oppholdt Beard seg mye i Montauk, New York. Hans nærmeste nabo het Andy Warhol, Jackie Onassis fikk privattimer i fotografi, og ovennattsgjesten Mick Jagger (bildet) landet gjerne i privatfly.

TSAVO NASJONALPARK, KENYA, 1970. – Mennesket vil nok ikke våkne før naturen er omringet, presset i bakken og ristet i tusenvis av vinkler. Kraftig røsket i og ødelagt, brennende kjøpesenter og pirater utenfor kysten, sier Beard om klodens tilstand.

HOG RANCH, KENYA, 1987. Peter Beard har hatt draget på mange kvinner, og brukt sjarmen til sin fordel. På Hog Ranch utenfor Nairobi i Kenya, der løver og giraffer av og til forvillet seg innom, knipslet han dette bildet av Maureen Gallagher som gir en sjiraff litt nattmat.

ALT I UORDEN. Peter Beard har laget tusenvis av dagbokcollager, men han vet ikke hvorfor. –Jeg liker å se haugen vokse hver gang året kommer til sin slutt, og de gjør seg best når de ligger klappet sammen, med sine frynsete kanter, stablet i endeløse, flytende tårn og rekker, sier han.

» – Og jeg så meg aldri tilbake!

Det er i Afrika Beard hører hjemme, blant annet på sin Hog Ranch utenfor Nairobi i Kenya, der løvene og elefantene av og til forvillet seg innom. I Afrika gikk folk på kino i pysjamasen, her lå nervene utenpå, og det er herfra hans mest uvirkelige fotografier stammer fra.

– Jeg kjedet meg aldri. Afrika var fylt til randen av alt jeg ønsket meg, fra salamandere og slanger til overraskende, ville skoger og innsjøer. New York hadde foreldre, tannlegetimer, skoleoppgaver ... fysisj, sier Beard.

I New York kunne ikke et grytende skogssvin brukes som hodepute, der kunne ikke Beard knipse bilder av sjiraffer som ble føret frukt av nakne kenyanske skjønnheter, eller, som da Vanity Fair var på besøk i 1996, tumle ut fra et telt med fire-fem etiopiske kvinner, smile og si: «Søvn er bortkastet tid, du ligger jo bare der.» Han var som Adam. Trodde kanskje selv han var Gud. Med en joint. Peter Beard har lagt sin hånd på det han selv har ønsket gjennom hele sitt liv, og er blitt kjent for å fusjonere råheten av en livstørst og farlig natur, med en glinsende og blitzdruknet high fashion-verden.

– Jeg nøt fotoshootene til både Jean Shrimpton, Nena von Schlebügge og Dorothy McGowan i New York City, men hva kan vel være mer passende enn å fortsette dette på safari i ødemarken med «levende skulpturer». To forskjellige verdener som gir et ekko til hverandre med liv, ekthet, skummelt eventyr, og som til og med kan gi oss et litt bredere perspektiv på ting.

BEARDS AFRIKA. Det var som kunststudent ved anerkjente Yale University han begynte å skrive dagbøker, og han fortsatte den poetiske notatskrivningen inn i Afrikas ørken og skoger, faktisk helt inn i kjeften på en krokodille – den var død, skutt av Beard selv, fordi han ville ta et selvportrett med kroppen sin halvveis krabbet inn i tanngarden til dyret.

– Vi så evolusjonen i øynene hver dag, hele tiden, og det er den viktigste utdanningen man kan få. Og dagbøkene mine, som jeg brukte så mye tid på, er mer autentiske enn noen kunstskolebøker, sier han.

Beard er «involvert» i det han kaller en «fabelaktig meningsløs søppelhaug i dagbokform».

– Jeg har laget tusenvis av slike dagbokcollager, men jeg vet ikke hvorfor. Jeg liker å se haugen vokse hver gang året kommer til sin slutt, og de gjør seg best når de ligger klappet sammen, med sine frynsete kanter, stablet i endeløse, flytende tårn og rekker, sier han og legger til;

– Og jeg som til og med mistet mange av dem i vindmøllebrannen på tomten min i 1977.

I brannen, som noen mener var påsatt, mistet han også verker fra Picasso, Francis Bacon og Andy Warhol. Det var i Kenya han skrøt av å ha oppdaget supermodellen Iman. Her fant han også kvinnen som skulle bli hans tredje kone og kurator, den 20 år yngre Nejma med afghansk bakgrunn. Sammen fikk de datteren Zara i 1988. Og det var her han så døden i hvitøyet da en buldrende sint elefant trakk ham sønder og sammen. I de fire timene Beard ble fraktet i et bilbaksete mot nærmeste sykehus, med mas-

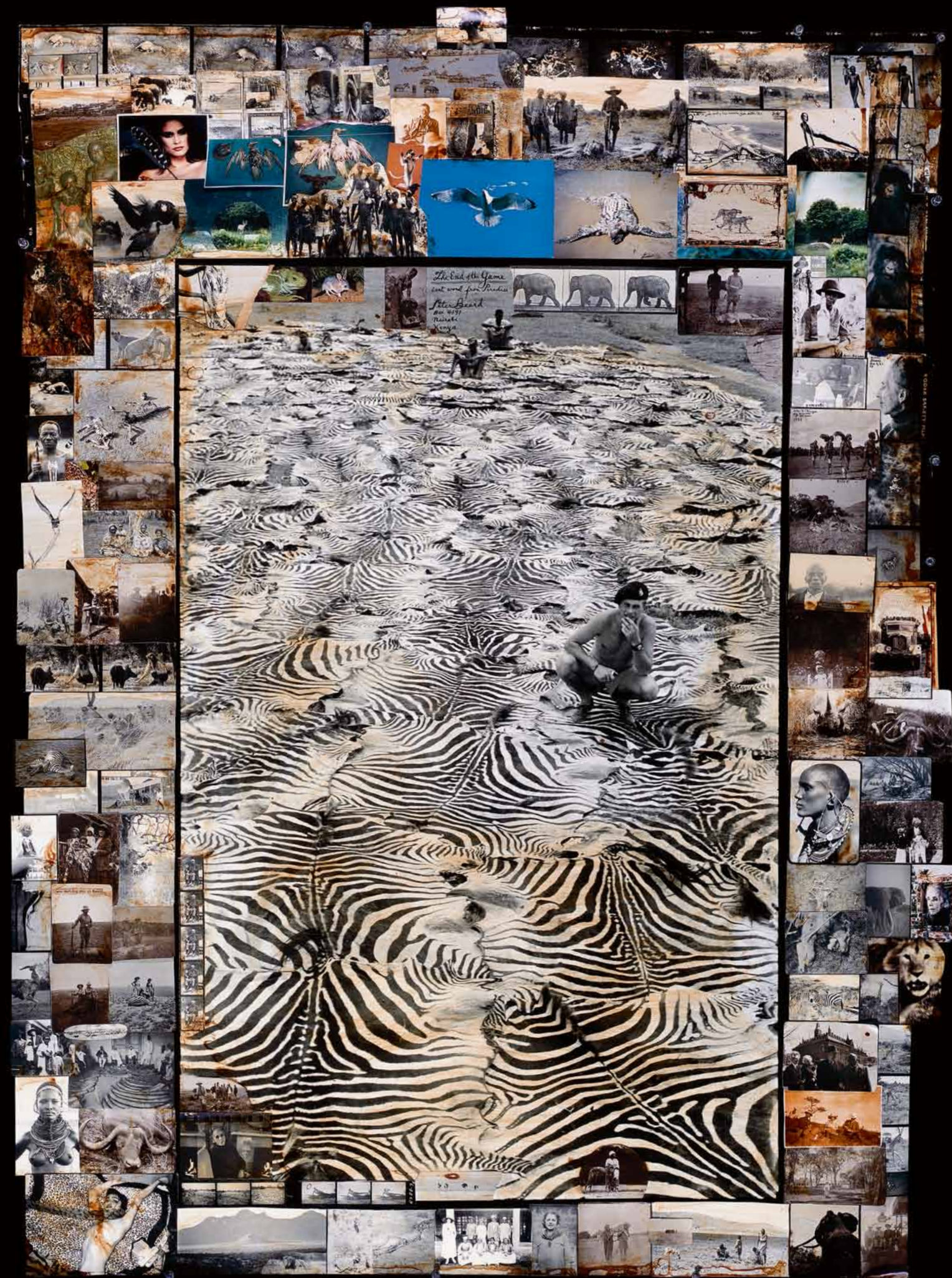
sive indre blødninger, skulle han være tøff og slo av et par spøker, men idet de bremset opp foran sykehuset hadde han ikke lenger puls. Beard ble gjenopplivet på operasjonsbordet, og i løpet av hans tre første sykedager kom 320 mennesker på besøk.

KUNST MED HERMETEGN. Peter Beard har alltid pendlet mellom Kenya og Montauk, og hans amerikanske flekk på kartet var ofte åsted for østkystens heteste fester på 1970-tallet. På den tiden var Andy Warhol hans nærmeste nabo, overnattingsgjestene Mick og Bianca Jagger landet gjerne i privatfly og Jackie Onassis fikk private fotokurs ute ved bølgen. Han har også møtt Picasso, og forteller at Marilyn Monroe på et tidspunkt ønsket å kjøpe tomten hans. Og Beard har selvfølgelig knipset portretter av dem alle.

Av sin avdøde kunstmenn Francis Bacon er han blitt kalt «fem prosent smartere enn alle andre i rommet». Men Beards kunstutdannelse vokste ikke fra skolebenken, han har lært det han trenger å vite av sine venner, «i mine øyne de aller beste innen genuint kreativ kunst», malerne Richard Lindner og Robert Rauschenberg, forfatteren Truman Capote, nevnte Bacon og Andy Warhol.

– Skoleoppgaver ble ikke lenger gøy sammenlignet med disses verden, disse prestasjonene. Den aller beste måten å lære om kunstverdenen på kom fra disse vennskapene, ved å overlapse og utveksle erfaringer og historier.

Mange ser til Beard for alskens intelligente, eller »

LAIKIPIA, KENYA 1960. –Jeg vant en «kunst»pris i 1952, uten å helt skjønne hvorfor, inntil en kunstkritiker definerte kunst på denne måten: «Det som forhøyer livet.» Det klang godt, og jeg glemte det aldri, sier Beard.

Jeg vant en «kunst»-pris i 1952 for en maleritegning, uten å helt skjønne hvorfor inntil en kunstkritiker definerte kunst på denne måten: «Det som forhøyer livet.» Det klang godt, og jeg glemte det aldri

PETER BEARD fotograf

LAKE RUDOLPH, KENYA, 1965. I 1965 ønsket Beard å gjøre et selvportrett, mens han skrev dagbok, inne i gapet på en krokodille. Han måtte bare skyte dyret først. –Vi så evolusjonen i øynene hver dag, hele tiden, og det er den viktigste utdanningen man kan få.

SALA GATE, GALANA, KENYA, 1976. – Elefantene lider også av stress og hjertesykdommer. Elefantmetaforen er endelig blitt tydelig. Nå kan folk se hva som skjer. Og menneskene er de neste som får svi. Tenk på det, sier Beard.

» kanskje naivt ærlige, svar, men det er ikke alltid han har dem, spesielt ikke når det gjelder hva hans egen kunst handler om – han vil ikke engang kalle det han gjør kunst.

– Kunst er nemlig et vanskelig, estetisk mål å sikte mot, langt borte, ofte med selvopptatte fornøyelser langs veien, mens man utvikler seg inn i det mens årene går. Jeg vant en «kunst»-pris i 1952 for en maleritegning, uten å helt skjønne hvorfor inntil en kunstkritiker definerte kunst på denne måten: «Det som forhøyer livet.» Det klang godt, og jeg glemte det aldri.

ELEFANTMETAFOREN. Beard er en samler. Av minner, av album, av historier, og spesielt stolt er han over sin opphopning av fjærestener – «enkelt å bevare, vanskelig å ødelegge». Men det Beard virkelig bryr seg om, er elefanter. Eller hva elefanten står for.

– Helt siden mine dager på Studio 54 i 1978, har jeg likt å si at antropologi er mitt favoritttema. Lik det eller ikke, vi, mennesket, en ekspanderende gruppe inntrengere, gjør stadig en gammel sannhet enda

sterkere: Vi er en slu og avansert flokk, som kom ned fra trærne og sprang utover landområder, velmenende fiender av naturen i forkledning.

Da Beard etterhvert ble lokalkjent i nasjonalparkene i Kenya, og fikk høre at ulovlig jakt på elefantenes støttenner var et stort problem, så mente han heller at det største problemet var at titusener av de store grå døde av for lite mat, på et stadig krympende grøntområde. Som følge av at en bekymret og sint Beard trykket på utløserknappen, for å dokumentere, ble han utvist fra Tsavo National Park på begynnelsen av 1960-tallet. Men Beard – aldri konfliktsky – snek seg inn bakveier, eller leide private piloter og fløy etter elefantflokkene, som sprang mot det neste feltet de kunne spise seg ut av. Bildene havnet i 1965-boken «The End of the Game».

– Elefantene lider også av stress og hjertesykdommer. De ødelegger den gjenværende naturen, i et stort område som likevel har sine grenser. Elefantmetaforen er endelig blitt tydelig. Nå kan folk se hva som skjer. Og mennesket er de neste som får svi. Tenk på det.

«BEFOLKNINGSFORURENSNING». Beard forteller at han returnerer til Afrika sjeldnere og sjeldnere, det er for mange dresskledde menn der, synes han.

– Summende, strømmende befolkningsmengder som fyller gatene. Nei, ellers takk. Hundene bjeffer. Turistbussene er fylt opp. I 1955 lå Kenyas befolkning på fem millioner, i dag er den over 40 millioner. Utenlandske høyt utdannede folk i dress med tynne striper, FNs fredsfolk og det de på swahili kaller «fitina», rykter, intriger, tøys, forsvinninger, vanstyre og turistfeller. Og overalt: Befolkningsforurensning!

– Tror du vi vil våkne opp før naturen forsvinner for alltid?

– Vi vil nok ikke våkne før naturen er omringet, presset i bakken og ristet i tusenvis av vinkler. Kraftig røsket i og ødelagt, brennende kjøpesenter og pirater utenfor kysten, sier Beard.

Mennesket aksepterer mye, mener han, og blir vant til det meste, til og med kjemiske globale ødeleggelser som følger av våre tunge fotspor.

– Og jeg – vi – vil flinkt fortsette å bli vant til sårene vi selv lager. **D2**